

Доненко Валерій Вікторович,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

ДОСВІД ПОЛІЦІЇ НІМЕЧЧИНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Питання забезпечення дорожнього руху є актуальною проблемою розвинутих країн світу. Складною, з багатьма не вирішеними організаційними та правовими проблемами є для України питання забезпечення безпеки дорожнього руху. Масштаби дорожньо-транспортного травматизму в Україні значно випереджають аналогічні показники більшості країн світу. У 2005 р. у державі скоєно понад 45,5 тис. дорожньо-транспортних пригод, в яких загинуло майже 7 тис. громадян і травмовано понад 53 тис. За оцінками фахівців сума завданих збитків від ДТП на автодорогах країни склала близько 16 млрд. гривень [1].

Дорожній рух вже вийшов за національні межі та набув статусу міжнародного. Ця обставина активізувала проблеми правового регулювання суспільних відносин у загальноєвропейському вимірі. Разом з тим слід враховувати рекомендації В.Б. Авер'янова про те, що існуючи в країнах світу правові, в тому числі адміністративно-правові, стандарти досить різні, і чогось “єдиного загальноєвропейського” (а тим більше світового) в чистому вигляді не існує. Проте якісь спільні риси правових інститутів, що вже успішно діють у зарубіжних державах, є, і орієнтуватися на них цілком виправдано [2, с. 71].

Кардинальні реформи правоохоронної системи потребують орієнтації на найкращі світові моделі поліцейських структур. Тому опанування зарубіжного досвіду, можливість його використання у нормотворчій та практичній діяльності правоохоронних інститутів України вважається пріоритетним. Порівняльно-правовий вимір потребує звернення до найбільш сталих систем забезпечення безпеки дорожнього руху. Такими, на наш погляд, є країни європейського простору, зокрема Німеччина.

Це зумовлено перш за все такими факторами: 1) наявністю в цих країнах національного законодавства та безумовного дотримання міжнародних стандартів, зазначених у відповідних концепціях; 2) сталою організаційною системою забезпечення безпеки дорожнього руху (державною, муніципальною, громадською) на підставі розгалуженої транспортної системи (автомобілі, сполучення, інфраструктура); 3) стабільною практикою забезпечення безпеки дорожнього руху. Певний інтерес це питання викликає і тому, що в

країнах Європейського союзу розповсюджена практика застосування як національного законодавства, так і загальноєвропейського; 4) для України, яка прагне стати членом Євросоюзу, обов'язково постане питання відповідності вітчизняного законодавства загально європейському; 5) високий рівень правової культури та правової свідомості громадян в цій країні. На необхідність запровадження закордонного досвіду в правоохоронну діяльність вказується фахівцями різних галузей права [4, с. 13; 5, с. 11].

У Німеччині поліції належать головні важелі в забезпеченні безпеки дорожнього руху. Загальне керівництво поліцейськими силами здійснюється федеральним Міністерством внутрішніх справ, багатофункціональним урядовим органом, який у поліцейській сфері довгий час залишався лише контролюючою інстанцією. З 1983 року МВС ФРН стало вищим органом з прийняття рішень у галузі громадської безпеки (до якої відноситься і безпека дорожнього руху – В.Д.). Організаційна структура поліції відображає адміністративно-територіальний устрій ФРН, яка обумовлювалася її федеративним устроєм. У поліцейській системі виокремлюють федеральний, земельний рівні, а також муніципальні органи громадської безпеки. Загальна чисельність поліції становить 250 тис чоловік, з них 207 тис співробітників нижньої, 40 тис середньої та 3 тис вищої ланок, що становить відповідно 80, 19, 1 % від загальної кількості поліцейських сил [6].

Так, в законі про поліцію землі Північний Рейн-Вестфалія від 25 березня 1980 року [7] зазначається, що основним завданням поліції є запобігання загрози громадської безпеки. В межах її здійснення поліція повинна попереджати вчинення злочинів та забезпечувати кримінальне переслідування злочинців, а також проводити заходи з підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях. До того ж поліція повинна надавати допомогу органам влади. Виходячи з першочергових задач, поліція повинна проводити роботу по попередженню кримінальних злочинів. Що стосується правопорушень (адміністративних – В.Д.), то дії поліції будуть правомірними тільки тоді, коли вона наділена відповідною компетенцією в цій сфері (п. 35, 36) [8].

У системі дорожнього руху поліція є правомочним адміністративним органом відповідно до п.п. 35,36 Закону у випадках, передбачених п. 24 та 25а Закону про дорожній рух. Повноваження поліції в цій сфері включають у себе попередження дорожньо-транспортних пригод та переслідування правопорушників. Крім того, існує ряд проблем, пов'язаних з ліквідацією наслідків дорожніх пригод тощо.

Основні завдання поліції, відповідно до п.1 розд. 4 Закону про поліцію ПРВ та п. 44, розд. 2 Правил дорожнього руху, є регулювання дорожнього руху, іншими словами, управління дорожнім рухом. Зазначене поняття охоплює комплекс заходів, які забезпечують належне функціонування дорожнього руху. Спектр цих задач дуже широкий: від дій регулювальника на перехресті, до заборони паркування автомобіля в певних місцях, вимоги проїхати вперед, заборона подальшого руху транспорту тощо.

Діяльність поліції ПРВ у регулюванні дорожнього руху є важливим внеском у підвищення безпеки дорожнього руху, що забезпечується проведенням як превентивних (попереджувальних), так і репресивних (примусових) заходів. Заходи з врегулювання дорожнього руху в особливих випадках (при застосуванні примусу) допускаються тільки на підставі Закону про дорожній рух, Правил дорожнього руху та згідно з загальним поліцейським правом.

Застосування поліцейськими заходів до учасників дорожнього руху здійснюється за принципом субординації, який означає, що спочатку діє спеціальний закон, а потім загальне поліцейське право, а в межах спеціального закону – спочатку спеціальне право, а потім генеральне повноваження.

Прямі повноваження здійснюються відповідно до п. 45 ПДР про дорожні знаки та устрої; п.36 роз.1 ПДР – сигнали та покажчики, п 36, роз. 5- контроль дорожнього транспорту, п. 31 – відносно засобів дорожньої безпеки .

Повноваження, які передбачені системою дорожніх норм, здійснюються згідно з п. 12 ПДР – дії при неправильній парковці; п 23 – заходи при несправностях; п. 32 – дії для усуненню предметів, які загрожують дорожньому руху, - відповідно до п. 1 ПДР як генеральним повноваженням.

Виконання вищезгаданих повноважень вимагає надання необхідних прав і застосування активних заходів відповідно до Закону про виконання рішення (примус до дії при потуранні чи невиконанні) [8].

До превентивних заходів відноситься контроль (нагляд) поліції за дорожнім рухом. Цей контроль означає можливість перевірки окремих учасників дорожнього руху і в тих випадках, коли вони не дали для цього жодного приводу. Важливим положення законодавства Німеччини є те, що сам факт участі в дорожньому русі є підставою для проведення перевірки. Варто підкреслити, що положення, зафіксовані в п. 36 розд. 5 ПДР, дозволяють проведення тільки тих контрольних перевірок, які відповідають правовим приписам та Закону про дорожній рух. Зазначений досвід є вельми актуальним для України. Наступною особливістю є та обставина, що нагляд за дорожнім рухом здійснюють всі співробітники поліції. Але існує і певна спеціалізація.

Головною метою вивчення закордонного досвіду діяльності поліції повинно бути отримання об'єктивної оцінки. Неможливо механічно використати зарубіжний досвід моделі організації, управління, правового регулювання, стратегії та тактики функціонування. Будь-яке впровадження досвіду повинно враховувати ту обставину, що поліцейські моделі є продуктом еволюційного розвитку перш за все національної цивілізації.

---

1. Матеріали семінар-наради з проблеми реформування Державтоінспекції за участі навчальних закладів 27-28.10.2005 р. м. Донецьк.: Донецьк, 2005.

2. Авер'янов В.Б. Доктринальні засади сучасного розвитку і реформування українського адміністративного права // Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2002. – С. 60 – 72.

3. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: Монографія. - Д.: Юрид. акад. Мін-ва внутр.справ, 2004. – 380 с. С.255
4. BGBIII. 1992, S. 1253.
5. Polizeigesetz des Landes NW (PolG NW), i.d.F. der Bekanntmachung vom 24.02.1990 (GV. NW. S. 70), geändert durch Gesetz vom 24.11.1992 (GV. NV. S.446).
6. Ordnungswidrigkeitengesetz (OWiG) vom 19.02.1987 (BGBl. I, S. 602) i.d.F.vom 27.06.1994 (BGBl. I, S. 1440).
7. Vgl. StraBeuverkehrszulassungsordnung (Stvo) i.d.f der Bekanntmachung vom 28.09.1988 (BGBl. I.s&).
8. Ordnungswidrigkeitengesetz (OWiG) vom 19.02.1987 (BGBl I.s 602) i.d.f vom 27.08/1994 (BGBl I. s/ 1440).

Ільков Василь Васильович,
кандидат юридичних наук, доцент,
суддя Дніпропетровського окружного
адміністративного суду

КОДИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Основною складовою проведення адміністративно-правової реформи в Україні виступає розробка та прийняття нормативно-правових актів, які виступають її формою вираження та реалізацією.

Серед найбільш важливих питань здійснення адміністративно-правової реформи, розвитку та удосконалення системи адміністративного права постає її кодифікація. Одним із таких актів як форма систематизації положень адміністративного законодавства може виступати Адміністративний кодекс України.

Серед вітчизняних науковців та практиків, які досліджували проблематику систематизації джерел адміністративного права, слід назвати О.М. Бандурку, В.М. Бевзенка, Ю.П. Битяка, Л.Р. Білу-Тіунову, В.М. Гарашука, Є.В. Додіна, А.Т. Комзюка, Т.О. Коломoeць, Р.О. Куйбиду, М.І. Смоковича, А.М. Школика та ін.

Метою цього дослідження виступає вивчення та аналіз стану окремих питань систематизації джерел адміністративного права. Адже система джерел адміністративного права є доволі різноманітною та численною, а судова практика застосування джерел адміністративного права постійно та стрімко розвивається як і адміністративні правовідносини у нашій державі.

Здійснення адміністративної реформи в Україні передбачалось реалізовувати протягом тривалого періоду, заплановано декілька етапів реалізації реформи. Під час проведення реформи вживаються заходи щодо її належного законодавчого, наукового та практичного забезпечення.